

Nummer 4 2021

Sveriges ekonomi

Statistiskt perspektiv

Bred uppgång
i februari

Oklar brexiteffekt
på varuhandeln

Fler stora företag
från 2022

The logo for SCB (Statistiska centralbyrån) is located in the bottom left corner. It consists of the letters 'SCB' in a bold, white, sans-serif font. The background of the entire cover is a photograph of a laptop displaying a line graph, with a blue and orange color overlay.

Innehåll

Månadsöversikt februari 2021	3
Läget i ekonomin	4
Bred uppgång i februari	4
Fördjupning	7
Oklar brexiteffekt på varuhandeln	7
Fördjupning	11
Fler stora företag från 2022.....	11
Internationell utblick	16
Produktionen tillbaka på förkrisnivå	16
Indikatorer för Sverige, EU och USA	17

Om Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv

Det huvudsakliga målet med tidskriften är att ge en helhetsbild över ekonomin utifrån den ekonomiska statistiken. Detta kompletteras med fördjupningar inom olika områden samt en internationell utblick.

Från och med januari 2021 har tidskriften SCB–Indikatorer slagits ihop med Sveriges ekonomi – statistiskt perspektiv.

Publicering sker numera månadsvis, med ett uppehåll i juli.

Vi tar gärna emot synpunkter och kan hjälpa till med att ta fram data vid behov. Kontakta oss via e-post på ekstat@scb.se.

Månadsöversikt februari 2021

Indikatorer	Jämfört med föregående månad (procent) ¹⁾	Jämfört med motsvarande månad föreg år (procent) ²⁾	Jämfört med föregående månad	Jämfört med motsvarande månad föreg år
BNP-indikator månad	0,7	-1,1	+	-
Näringsliv				
Näringslivets produktion	0,9	-1,2	+	-
Industrins produktion	1,0	2,4	+	+
Industrins ordergång	0,3	5,3	+	+
Tjänsteproduktion	0,3	-3,1	+	-
Handel och konsumtion				
Hushållens konsumtion	2,0	-1,9	+	-
Detaljhandelns försäljning	0,7	4,6	+	+
Utrikeshandel				
Varuexport ³⁾	0,8	-3,7	+	-
Varuimport ³⁾	1,0	0,7	+	+
Priser				
Konsumentpriser (KPIF)	0,3	1,5	+	+
Producentpriser	1,5	1,3	+	+
Arbetsmarknad⁴⁾				
Sysselsättningsgrad
Arbetslöshetstalet
Arbetade timmar

1) Kalenderkorrigerat och säsongrensat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

2) Kalenderkorrigerat (ej för utrikeshandel, priser och arbetsmarknad)

3) Löpande priser, okorrigerat. Månadsförändring avser trend.

4) Utvecklingen för arbetsmarknadsindikatorerna publiceras inte för tillfället på grund av definitionsförändringar som införts i Arbetskraftsundersökningen från och med januari 2021. Detta medför att siffrorna inte är helt jämförbara med tidigare perioder.

Symbolerna betyder:

 Ökning (Förändringstal högre än 0,2 procent)

 Oförändrat (Förändringstal -0,2–0,2 procent)

 Minskning (Förändringstal lägre än -0,2 procent)

Se fler [konjunkturindikatorer här](#)

Läget i ekonomin

Bred uppgång i februari

Den svenska ekonomin har fortsatt att återhämta sig i början av 2021 efter en tillfällig dämpning i slutet av fjolåret. De flesta månadsindikatorer steg i februari men fortfarande är aktiviteten i ekonomin som helhet lägre än innan pandemin.

Coronapandemin fortsätter att prägla samhället men för ekonomin i stort går utvecklingen trots allt uppåt. Sedan det stora raset förra våren har det skett en återhämtning. Uppgången har förvisso hackat lite på vägen och utvecklingen skiljer sig åt mellan olika delar av ekonomin.

För industrin ligger produktionsnivåerna något över förkrisnivån medan det för vissa tjänstebanscher är långt kvar. Hushållens konsumtion föll mycket under den första vågen av smittspridning och gick ner något i slutet på fjolåret vid den andra vågen. Den har dock vänt tydligt uppåt efter årsskiftet.

BNP-indikatorn steg även i februari

Aktiviteten i den svenska ekonomin tog fart på nytt i början av 2021. Den månadsvisa BNP-indikatorn, som tidigare benämndes aktivitetsindikatorn, steg med 0,7 procent i februari jämfört med månaden innan. Indikatorn ökade även i januari.

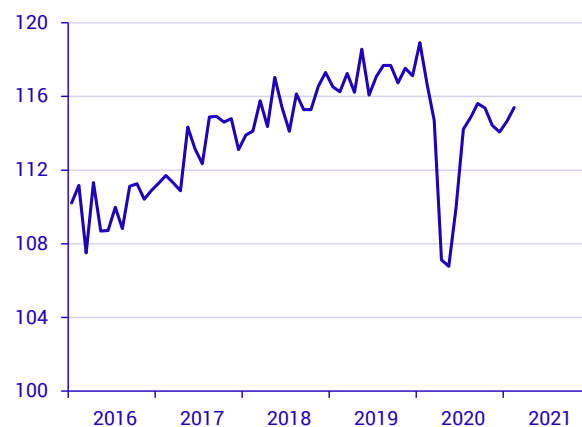
+0,7 %

Ökad aktivitet i ekonomin i februari jämfört med januari, enligt BNP-indikatorn

Uppgångarna i inledningen av året betydde att aktiviteten var tillbaka på samma nivå som i september och oktober 2020. Ekonomin dämpades något i slutet av fjolåret på grund av hårdare restriktioner till följd av den andra vågen av smittspridning.

Ökad aktivitet i ekonomin i början av 2021

BNP-indikator månad. Index 2011=100, säsongrensade värden

Källa: Nationalräkenskaperna (SCB)

Konsumtionen tar fart igen

Pandemin har haft en stor påverkan på hushållens konsumtion. Framförallt har den påverkat vilka varor och tjänster som konsumeras. Utgifterna för resor och nöjen har minskat kraftigt till följd av restriktioner inom dessa områden. Hushållens ändrade konsumtionsmönster har exempelvis drabbat hotell- och restaurangbranschen hårt.

Andra typer av konsumtion har istället ökat under det senaste året. Hushållen lägger mer pengar på boendet som redan innan pandemin var den största konsumtionsposten. I januari steg konsumtionen kopplat till boendet markant och uppgången fortsatte i februari.

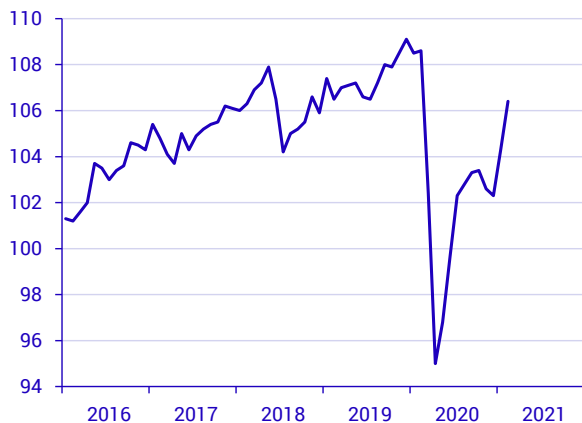
”Hushållen lägger mer pengar på boendet som redan innan pandemin var den största konsumtionsposten”

I februari ökade även konsumtionen inom gruppen möbler och inredning. Konsumtionen av restaurangbesök samt hotellövernattningar har samtidigt börjat återhämta sig på nytt efter den

andra vågens nedgång. Sammantaget har det inneburit en tydlig uppgång för hushållskonsumtionen de två första månaderna 2021.

Ökad konsumtion i både januari och februari

Hushållens konsumtionsindikator 2015=100, säsongsrensade värden

Källa: Omsättning inom tjänstesektorn (SCB)

Överskotten i utrikeshandeln lägre i år

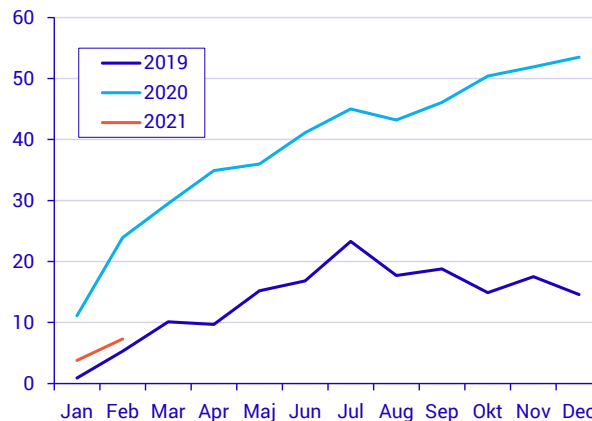
Utrikeshandeln återhämtade sig relativt starkt efter raset förra våren. Mot slutet av 2020 var nivåerna för exporten och importen nästan tillbaka på förkrisnivåer. Exporten återhämtade sig något starkare än importen vilket innebar att nettoexporten gav ett positivt bidrag till BNP både tredje och fjärde kvartalet 2020.

Handelsnettot, skillnaden mellan exporten och importen av varor, var kraftigt positivt under fjolåret. Framförallt i januari och februari men även i mars och april var överskotten förhållandevis stora då importen sjönk mer än exporten efter pandemins utbrott. Detta år har däremot inletts lite mer trevande. Överskottet i utrikeshandeln med varor för januari och februari var betydligt lägre 2021 än motsvarande månader 2020, men låg å andra sidan något över nivån 2019.

”Överskottet i utrikeshandeln med varor för januari och februari var betydligt lägre 2021 än motsvarande månader 2020”

Handelsnettot lägre än i fjol

Export minus import av varor. Ackumulerat från årets början. Miljarder kronor, löpande priser

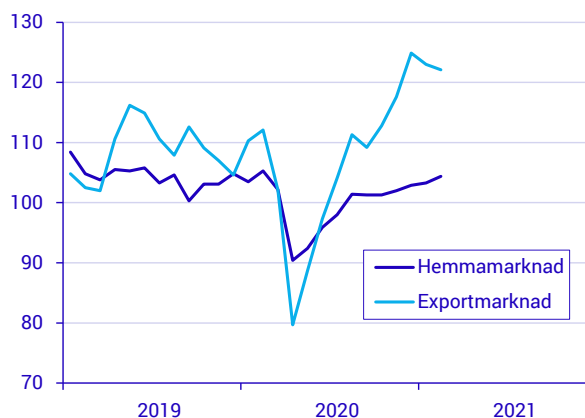
Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

Exportorderingen svagt ner

Att det var en stark efterfrågan från exportmarknaden mot slutet av fjolåret kan man även se när man studerar industrins ordergång. Trots en stor nedgång förra våren vände exportorderingen snabbt upp och låg i slutet av året klart över nivån innan krisen. Men under de två inledande månaderna 2021 har den åter gått ner något.

Dämpning av exportorderingen från hög nivå

Industrins ordergång. Index 2015=100, säsongsrensade värden

Källa: Industrins ordergång (SCB)

För hemmamarknaden har återhämtningen varit långsammare än för exportmarknaden. Men orderingen från den inhemska marknaden fortsatte svagt uppåt även under januari och februari i år.

Positiv trend för både industri och tjänster

Industrin drabbades, precis som övriga ekonomin, hårt förra våren när den första vågen av pandemin slog till. Under den andra vågen påverkades däremot inte industrin alls. Produktionen fortsatte att öka, både totalt och inom de flesta delbranscher, och trenden var fortsatt svagt positiv i början av 2021. Efter en liten nedgång i januari steg industriproduktionen på nytt i februari. Produktionsnivån var i februari drygt 2 procent högre än motsvarande månad i fjol.

Tjänstesektorn har en bit kvar

Produktionsvärdeindex 2015=100, säsongrensade värden

Källa: Produktionsvärdeindex (SCB)

Även tjänsteproduktionen hade en svagt positiv trend i inledningen av 2021. Jämfört med industrin har dock återhämtningen varit betydligt långsammare inom tjänstesektorn. Det finns också en mycket större spridning mellan olika delbranscher än inom industrin. Handeln har överlag klarat sig bra liksom företagstjänster och kommunikationstjänster. Däremot har hotell- och restaurangbranschen långt kvar till förkrisnivån och även transportbranschen ligger klart under denna.

”Hotell- och restaurangbranschen har långt kvar till förkrisnivån och även transportbranschen ligger klart under denna”

Stigande producentpriser

Att saker börjar återgå till lite mer normala förhållanden avspeglas i en skarp återhämtning för producentpriserna. Under hela 2020 var priserna lägre än motsvarande månader 2019 men i februari 2021 var förändringen av producentprisindex åter positivt i årstakt. Framförallt är det energirelaterade varor som ökat i pris, i februari bidrog högre elpriser mest till uppgången i årstakt.

Producentpriserna på uppgång

Producentprisindex, procentuell förändring från motsvarande månad föregående år

Källa: Prisindex i producent- och importled (SCB)

En del av den negativa prisutvecklingen under fjolåret berodde på att det var kraftiga prisfall på exempelvis olja. Oljepriset påverkar inte bara rena oljeprodukter utan även andra energivaror och kemikalier. Det var även en negativ valutaeffekt då kronan stärktes under 2020. En kronförstärkning sänker export- och importpriserna mätt i svenska kronor. Det påverkar i sin tur producentprisindex negativt då försäljningen på exportmarknaden ingår.

Oljepriset har återhämtat sig sedan det stora raset förra våren och låg i februari och mars i år på ungefär samma nivå som innan krisen. I början av 2021 har kronan försvagats en del men var fortfarande starkare än i februari i fjol.

Kontaktperson: Johannes Holmberg 010-479 45 11

Fördjupning

Oklar brexiteffekt på varuhandeln

Statistiken visar inte någon negativ effekt för Sveriges varuhandel med Storbritannien som en följd av brexit. Däremot så har handeln med Storbritannien inte utvecklats sig på samma positiva sätt som med många andra länder.

Storbritannien är en viktig handelspartner för Sverige. Betydelsen har dock minskat under det senaste decenniet. Såväl exporten som importen av varor har utvecklats relativt svagt i jämförelse med andra av Sveriges största handelspartners.

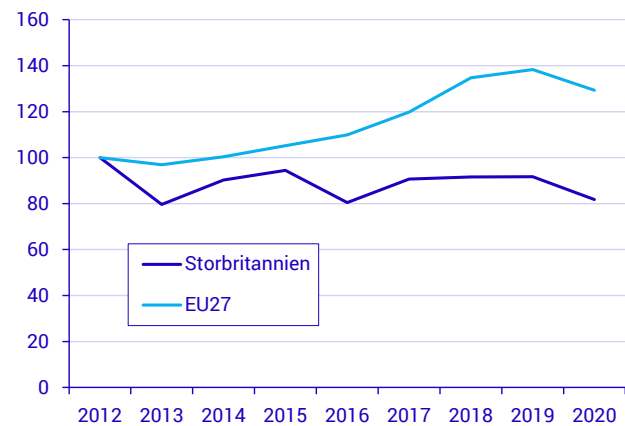
Hur stor del briterernas utträde ur EU, brexit, ligger bakom detta är dock svårt att säga. Det har varit en långdragen process med många turer sedan folkomröstningen i juni 2016. Troligen har det skett en successiv anpassning till nya regler både från

svenskt och brittiskt håll under tiden. Formellt lämnade Storbritannien EU den 1 februari 2020 men fram till årsskiftet 2020/21 gällde övergångsregler. Från den 1 januari i år gäller ett nytt frihandelsavtal mellan EU och Storbritannien men detta innebär ändå att det krävs tulldeklarationer för export och import av varor.

Stabil varuexport till Storbritannien

I diagrammet nedan illustreras den totala varuexporten till Storbritannien mellan åren 2012–2020. En slutsats är att statistiken inte visar på någon tydlig effekt efter brexit. Exporten till Storbritannien har legat på ungefär samma nivå under hela tidsperioden. Däremot går det att se en tydlig ökning för flera andra länder samt för EU27 under samma period.

Varuexporten till EU har utvecklats starkare än till Storbritannien
Varuexport per år, löpande priser, Index 2012=100

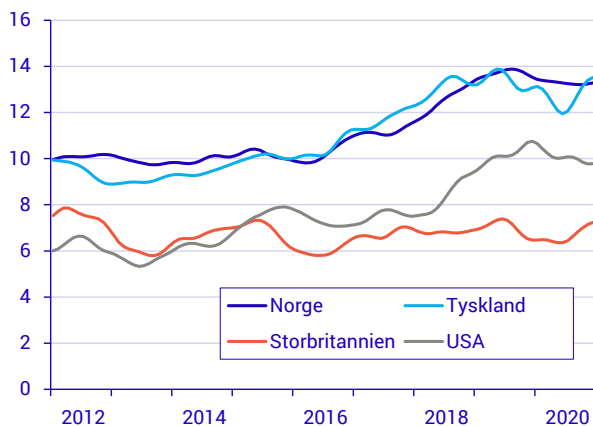
Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

För år 2020 så var de tre största mottagarländerna av svensk varuexport Norge, Tyskland och USA. Storbritannien kom först på en åttonde plats. Storbritannien har tidigare haft en högre placering på denna lista och var 2012 på plats tre. På importsidan var Storbritannien på en femte plats 2012 men var år 2020 på plats nio.

I diagrammet på nästa sida kan man se att exporten till samtliga av de tre största mottagarländerna utvecklats starkt sedan 2012.

Export fördelad på stora mottagarländer

Varuexport, trend, löpande priser, miljarder kronor per månad

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

Liten exportökning jämfört med 2016

Sveriges export till Storbritannien fluktuerar normalt en del mellan åren. Exporten ökade med 2 procent från 2016 då folkomröstningen genomfördes till helåret 2020. Detta är en relativt svag utveckling i jämförelse med de tre viktigaste mottagarländerna för den svenska exporten, vilka alla ligger på tvåsiffriga utvecklingstal för perioden.

+2 %

Sveriges export till Storbritannien ökade svagt mellan 2016 och 2020 jämfört med Sveriges viktigaste mottagarländer

Bland de tre största mottagarländerna var exportutvecklingen från Sverige för perioden 2016 – 2020 starkast till USA. Varuexporten till den amerikanska marknaden var knappt 40 procent högre 2020 än 2016. Exporten från Sverige till Tyskland respektive Norge var ungefär 20 procent högre för 2020 än 2016.

En del av ökningen till USA och Tyskland kan kopplas till valutaeffekter. Den svenska kronan var i genomsnitt svagare 2020 än 2016 mot både dollarn

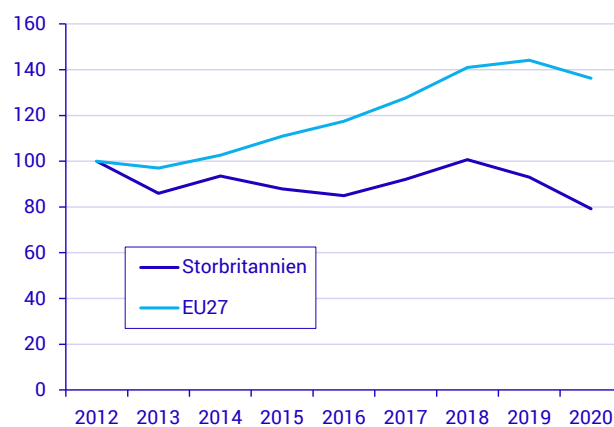
och euron. Det innebär att exporten ökade mindre omräknat i dessa valutor. Mot det brittiska pundet var det däremot ingen större skillnad mellan 2020 och 2016.

Importen utvecklas negativt

Även när det gäller importen så framträder en liknande bild. Varuimporten från Storbritannien har varit relativt stabil medan det har varit en ökning från övriga EU.

Minskad varuimport från Storbritannien 2019 och 2020

Varuimport per år, löpande priser, Index 2012=100

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

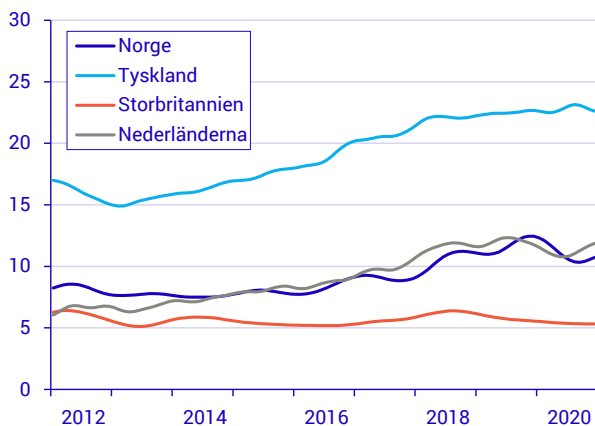
Värdet av varuimporten från Storbritannien minskade både 2019 och 2020. Jämfört med 2016 var importen 4 procent lägre 2020. Detta kan jämföras med de tre största avsändarländerna för den svenska varuimporten 2020, som var Tyskland, Nederländerna och Norge. För dessa länder steg importen med 10, 30 respektive 32 procent.

Inte heller i ovanstående diagram syns en tydlig negativ effekt som skulle kunna härledas till Storbritanniens utträde ur EU. Däremot sker en kraftigare tillväxt för övriga länder, likt exportutvecklingen.

"Varuimporten från Storbritannien minskade både 2019 och 2020"

Import fördelad på stora avsändarländer

Varuimport, trend, löpande priser, miljarder kronor per månad

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

Blandad "export-kompott" för Storbritannien

I tabellen "Högt, lågt och mittemellan för exportens komponenter" redovisas exporten fördelad på SITC1-nivå, vilket är ett standardiserat sätt att redovisa export- och importstatistik (se faktaruta). Här framgår att värdet av exporten av mineraler och bränslen 2020 endast var hälften så stort som värdet 2016. Det låga oljepriset under 2020 ligger dock bakom en del av denna kraftiga nedgång. Den viktigaste varugruppen, maskiner och apparater samt transportmedel, ökade dock med 5 procent.

Högt, lågt och mittemellan för exportens komponenter

Export till Storbritannien fördelat på SITC 1-nivå. Löpande priser, miljoner kronor, under 2020 jämfört med 2016, procent

SITC1	2020	2016	Utveckling (procent)
Maskiner och apparater samt transportmedel	20 626	19 576	5
Bearbetade varor	13 518	14 590	-7
Råvaror	10 618	8 524	25
Kemiska varor	6 751	6 141	10
Färdiga varor	5 253	4 765	10
Mineraler och bränslen	5 226	11 254	-54
Övrigt	10 300	5 845	76
Varuexport totalt	72 290	70 696	2

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

På samma sätt som för den totala exporten är det svårt att dra några slutsatser mellan utvecklingstalen i tabellen och brexit men en jämförelse med Sveriges tre största exportmottagare kan göras. Den största varugruppen för dessa tre länder är densamma som för Storbritannien, nämligen export av maskiner och apparater samt transportmedel.

Svag export av maskiner och apparater till Storbritannien

Export fördelat på mottagarländer. Löpande priser, miljoner kronor, under 2020 jämfört med 2016, differens, procent

Export av maskiner och apparater samt transportmedel	2020	2016	Skillnad	Utveckling (procent)
Norge	56 337	45 270	11 067	24
Tyskland	47 074	34 672	12 402	36
USA	56 051	45 805	10 246	22
Storbritannien	20 626	19 576	1 049	5
Summa	180 089	145 324	34 765	24

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

I ovanstående tabell jämförs exporten av maskiner och apparater samt transportmedel för Sveriges viktigaste exportpartners och Storbritannien. De fyra ländernas totala ökning har varit 24 procent, men den större delen av uppgången är koncentrerad till Norge, Tyskland och USA. Utvecklingen för dessa länder är i genomsnitt närmare 27 procent medan utvecklingen för Storbritannien är relativt svag på 5 procent. Exporten av den viktigaste SITC1-gruppen har därmed varit betydligt starkare för de tre största exportmottagarna jämfört med Storbritannien.

Negativ utveckling för viktiga importvaror

Importen av maskiner och apparater samt transportmedel från Storbritannien har haft en negativ utveckling för perioden 2016–2020. Utöver detta har samtidigt kemiska varor respektive livsmedel ökat med 11 procent vardera medan bearbetade varor har minskat med 10 procent.

Varierande utveckling för importen på SITC1-nivå

Import från Storbritannien fördelat på SITC 1-nivå. Löpande priser, miljoner kronor, under 2020 jämfört med 2016, procent

SITC1	2020	2016	Utveckling (procent)
Maskiner och apparater samt transportmedel	19 957	24 080	-17
Kemiska varor	10 398	9385	11
Mineral och bränslen	8 201	7 439	10
Bearbetade varor	6 602	7 339	-10
Färdiga varor	5 992	5 428	10
Livsmedel	2 438	2 273	7
Övrigt	1 698	1 634	4
Varuimport totalt	55 287	57 576	-4

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

Även i ovanstående tabell är det svårt att koppla ihop en minskad import från Storbritannien för olika varugrupper till följd av potentiella handelshinder. På samma sätt som tidigare är det däremot möjligt att jämföra utvecklingen för Storbritanniens viktigaste varuexportområde till Sverige med andra importländer.

Negativ utveckling för importen av maskiner från Storbritannien

Import fördelat på mottagarländer. Löpande priser, miljoner kronor, under 2020 jämfört med 2016, differens, procent

Import av maskiner och apparater samt transportmedel	2020	2016	Skillnad	Utveckling (procent)
Tyskland	127 591	119 144	8 447	7
Nederländerna	64 211	46 874	17 338	37
Norge	11 280	9761	1 519	16
Storbritannien	19 957	24 080	-4 122	-17
Summa	223 040	199 858	23 182	12

Källa: Utrikeshandel med varor (SCB)

I en jämförelse av tre största exportörerna till Sverige och deras handel med varugruppen maskiner och apparater samt transportmedel, som är den viktigaste varugruppen för brittisk export till Sverige, så är Storbritannien det enda landet som har haft en relativt kraftig negativ utveckling.

-17 %

Negativ utveckling av importen av maskiner från Storbritannien

Fakta om statistiken och källorna

Tabeller och diagram

Statistiken i denna artikel bygger på uppgifter från utrikeshandeln med varor. De data som presenteras i tabeller och diagram kan hämtas på utrikeshandeln med varors sida på www.scb.se. Skattningen av trenderna baseras på en modellering av originalserierna i löpande priser enligt metoden X12-ARIMA med justering av kalendereffekter.

Utvecklingstalen bygger på tabeller från utrikeshandeln med varor och är författarens egna beräkningar.

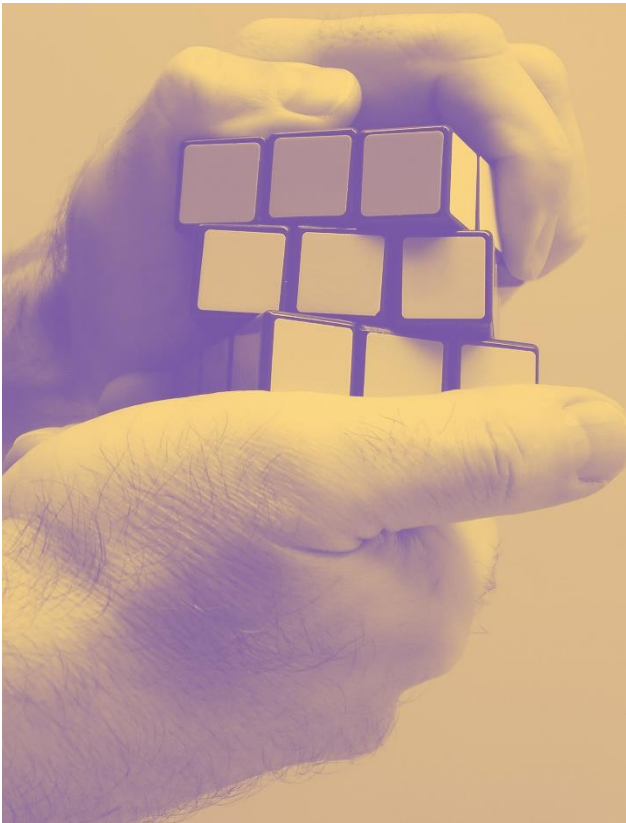
Klassifikationen SITC

SITC (Standard International Trade Classification) är ett standardiserat sätt att kategorisera varor och används för import- och exportstatistik. För att läsa mer om dessa koder besök: [Standard International Trade Classification \(SITC\) \(scb.se\)](http://Standard International Trade Classification (SITC) (scb.se))

Förändringen av statistikhanteringen

Informationen om hur SCB hanterar Storbritannien och Nordirland och andra justeringar av statistikinsamlingen finns på SCB:s hemsida: [Storbritanniens utträde ur EU \(scb.se\)](http://Storbritanniens utträde ur EU (scb.se)).

Kontaktperson: Daniel Edin 010-479 45 67

Fördjupning

Fler stora företag från 2022

SCB är mitt uppe i ett omfattande förändringsarbete där vi ser över definitionen av våra statistiska enheter. Det kommer att innebära en del förändringar i den ekonomiska statistiken från och med 2022.

Anledningen till översynen är dels att förbättra kvaliteten i statistiken, dels en harmonisering av företagsstatistiken inom det europeiska statistiksystemet. Förändringarna innebär en större stabilitet och bättre jämförbarhet över tid samt en ökad jämförbarhet mellan länder.

En direkt konsekvens av förändringen är att det blir något färre företagsenheter, men fler stora. Det innebär att den totala nettoomsättningen i näringslivet kan minska något när interna transaktioner inom en koncern kan räknas bort.

Medan andra variabler som antal anställda bör bli relativt oförändrade.

Institutionell och funktionell statistik

Företagsstatistiken kan antingen beskrivas ur ett institutionellt eller funktionellt perspektiv.

Institutionell statistik:

- Syftar till att ge en övergripande och heltäckande bild av **aktörerna** i ekonomin.
- Aktörerna är företag, ideella organisationer, myndigheter, hushåll och andra institutioner som har möjlighet att fatta självständiga beslut om sitt agerande i ekonomin.
- Relevant information gäller ekonomisk information som avser aktören som helhet och dess relationer med andra aktörer i ekonomin.
- Statistiken handlar till exempel om finansiella tillgångar och skulder, investeringar i forskning och utveckling samt antal anställda.

Funktionell statistik:

- Syftar till att beskriva ekonomin med statistik om ekonomiska **aktiviteter**.
- En ekonomisk aktivitet genomförs när en aktör kombinerar resurser så som kapital, råvaror, halvfabrikat och arbetskraft för att producera en vara eller en tjänst.
- Informationsbehovet gäller input, output och genererat värde i de ekonomiska aktiviteterna, samt aktiviteternas kopplingar till varandra.
- Centrala variabler är bland annat insats av varor och tjänster, arbetskraftskostnader, bruttoinvesteringar och förädlingsvärde.

Sammanfattningsvis beskriver den institutionella statistiken **aktörerna** medan den funktionella statistiken beskriver **aktiviteterna**.

Statistiska enheter i företagsregistret

SCB:s företagsregister innehåller flera enheter varav några är administrativa och några är statistiska enheter. En juridisk enhet är en administrativ enhet och motsvaras av ett organisations- eller personnummer. Det är den juridiska enheten som är relevant för till exempel momsredovisning och upprättande av årsredovisning.

För den ekonomiska statistiken är de viktigaste statistiska enheterna **företagsenhet (FE)** och **verksamhetsenhet (VE)**.

Företagsenheten är en statistisk enhet med syfte att beskriva ett företag och definieras av två huvudprinciper.

- En företagsenhet ska producera en vara eller tjänst som är tillgänglig på en marknad.
- Företagsenheten ska även ha kontroll över sina resurser och sitt beslutsfattande.

Företagsenheten ska alltså gruppera samman de verksamheter som krävs för att kunna producera en vara eller tjänst och ha en viss grad av självständighet i förfogandet av resurser för produktionen. Genom att gruppera samman juridiska enheter som hör ihop till en företagsenhet så skapas en enhet som uppfyller principerna i punkterna ovan. Företagsenheten kan alltså bestå av **en** eller **flera** juridiska enheter.

Företagsenheten beskriver **aktören** och är den enhet som i huvudsak används för **institutionell statistik**.

Verksamhetsenheten är en enhet som är skapad för att bättre beskriva de aktiviteter som utförs av företagen. För att få mer renodlad statistik fördelad på branscher kan därför en företagsenhet delas upp i två eller flera verksamhetsenheter. Teoretiskt kan till exempel en bensinmack ses som en restaurang, biltvätt och detaljhandel. För små företag finns det inget behov ur statistiskt perspektiv att dela upp branschblandade företag i flera verksamhetsenheter. För större företag där de sekundära verksamheterna är betydande bör statistiken avspegla både den primära och de sekundära verksamheterna. En verksamhetsenhet kan vara lika med en juridisk enhet eller en del av en juridisk enhet.

Verksamhetsenheten beskriver **verksamheten** och är den enhet som i huvudsak används för **funktionell statistik**.

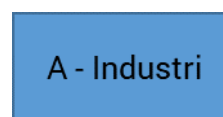
Den här texten fokuserar på **företagsenhet** som statistisk enhet och kommer att följas upp med texter som fokuserar på **verksamhetsenhet** och dess betydelse för statistikproduktionen.

Utmaningar med företagsenheter i statistiken

Den nuvarande situationen i SCB:s företagsregister är att majoriteten av företagsenheterna består av endast en juridisk enhet. I praktiken organiserar sig företag ofta i koncerner snarare än inom en och samma juridiska enhet. Det betyder att statistiken påverkas av hur koncernerna väljer att bygga sina strukturer snarare än hur de fungerar som företag i statistisk mening. Exempel på detta finns i figurerna 1 och 2 nedan.

Figur 1 är ett exempel i det enklaste fallet där ett företag består av en juridisk enhet som ligger inom industrin. Det förfogar över alla resurser som behövs för att producera en vara eller tjänst och tillhandahålla den till marknaden. Den har en bransch och en årsredovisning. Företagsenheten i det här fallet består av endast en juridisk enhet och är enkel att observera.

Figur 1: Exempel på ett företag med en juridisk enhet

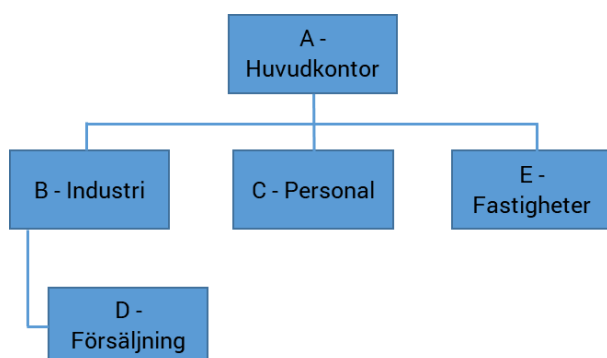

Figur 2 visar ett exempel på en företagskoncern som består av fem juridiska enheter. I exemplet sker följande:

- Produktionen sker i B
- B säljer vissa delar till D
- D säljer till utlandet
- Personalen arbetar i C
- E äger fastigheten B producerar i och hyr ut den till B
- A fungerar som huvudkontor

Ingen av de fem ingående juridiska enheterna förfogar ensam över de alla de resurser som krävs för att producera en vara eller tjänst och tillhandahålla den till en marknad. Koncernen har en ägarstruktur som gör att det finns en grad av kontroll mellan de juridiska enheterna. Var och en av de juridiska enheterna ligger i varsin bransch och upprättar varsin årsredovisning.

Figur 2: Exempel på koncernstruktur med fem juridiska enheter

Utåt sett kan exemplen i figurerna ovan uppfattas identiska i den mening att de producerar något som sedan säljs på en marknad. Men om SCB i exemplet i figur 2 mäter de individuella juridiska enheterna istället för hela koncernen så blir statistiken missvisande. Dels så sprids värden ut på fem olika branscher, dels så sker det interna transaktioner mellan de juridiska enheterna som inte räknas bort och till exempel blåser upp den totala nettoomsättningen.

För att komma tillrätta med mätproblemen så är lösningen att bilda företagsenhet av hela koncernen i figur 2. Den skulle då troligtvis klassificeras inom industrin där samtliga värden skulle fångas in och interna transaktioner skulle räknas bort. På så sätt blir företagsenheterna i figur 1 och 2 jämförbara sinsemellan och mellan länder. Genom att följa förändringar inom koncerner över tid så får vi också en jämförbarhet över tid där företagsenheten kan bestå men de ingående juridiska enheterna kan förändras och bytas ut.

SCB:s förändringsarbete och profilering

SCB har länge arbetat med de här utmaningarna och statistiska enheter har funnits i våra register under många år. Men koncernstrukturer blir alltmer komplexa och bland annat Eurostat, EU-kommissionens statistikmyndighet, har lyft frågan om implementeringsgrad av företagsenheter högre upp på den europeiska agendan. Därför pågår just nu ett omfattande förändringsarbete inom hela EU där syftet är att harmonisera de statistiska enheterna som statistiken baseras på och på så sätt öka kvaliteten.

För att skapa dessa statistiska enheter behöver företagen profileras. Med profilering avses aktiviteter för att kartlägga och beskriva företagens strukturer avseende deras organisation och kontroll. Profilering handlar alltså om att kartlägga företagen och att klargöra vilken verksamhet de bedriver och vilka interna och externa flöden som finns i koncernen. Eftersom företagsenheter kan bestå av en eller flera juridiska enheter så kommer vi att få färre företagsenheter i företagsregistret när resultaten från profileringen implementeras.

Resultatet från översynen av statistiska enheter kommer att implementeras i företagsregistret från och med referensår 2022.

Effekter på statistiken

En omedelbar effekt blir som sagt att vi kommer att få färre företagsenheter men också att vi kommer att få fler stora företagsenheter. Som en effekt av detta kommer till exempel den totala nettoomsättningen i ekonomin att minska när interna transaktioner inom en koncern räknas bort. Det kommer också att ske förändringar inom och mellan branscher när juridiska enheter grupperas samman i företagsenheter. Företagsenheten har endast en bransch som beskriver den huvudsakliga verksamheten. Det betyder att till exempel nettoomsättning och antal anställda kan komma att minska i branscher som i större utsträckning idag fungerar som hjälpverksamhet till andra branscher. I gengäld ökar dessa i företagsenhetens bransch.

Två viktiga positiva effekter av att skapa större företagsenheter som är sammansatta av flera juridiska enheter är det skapar en stabilitet och jämförbarhet över tid samt en ökad jämförbarhet mellan länder. Idag riskerar statistiken att påverkas av hur bolagen väljer att organisera sig och en förändring i statistiken kan bero på att en koncern väljer att omstrukturera sig. En företagsenhet kan också överleva även om en ingående juridisk enhet läggs ner. Omvänt så behöver inte en nybildad juridisk enhet betyda ytterligare ett företag om den inordnas i en befintlig företagsenhet. Jämförbarheten mellan länder påverkas idag också mer av hur lätt och fördelaktigt det är att bilda juridiska enheter och komplexa strukturer i respektive land. Implementering av en

internationellt harmoniserad företagsenhet gör att enheterna som statistiken bygger på blir internationellt jämförbara.

Resultat från undersökningen Företagens ekonomi

Undersökningen Företagens Ekonomin (FEK) har i leveranser till Eurostat redan implementerat de förändringar i definitionen av företagsenheter som kommer att komma från och med 2022. För att få en uppfattning om effekterna kan vi titta på vissa delar av resultaten i leveransen av data till Eurostat för 2018. Resultaten visar på förändringar i antalet företag samt hur andelar av anställda och nettoomsättning skiftar mellan storleksklasser.

Antalet företagsenheter minskade totalt från cirka 1 143 000 till ungefär 1 052 000 stycken, en minskning med drygt 91 000 enheter. Majoriteten av dessa var små med färre än 20 anställda. Men även enheter med 20-49, 50-99 och 100-249 anställda minskade i antal. Endast företagsenheter med 250 anställda eller fler ökade i antal från 1 098 till 1 205 stycken.

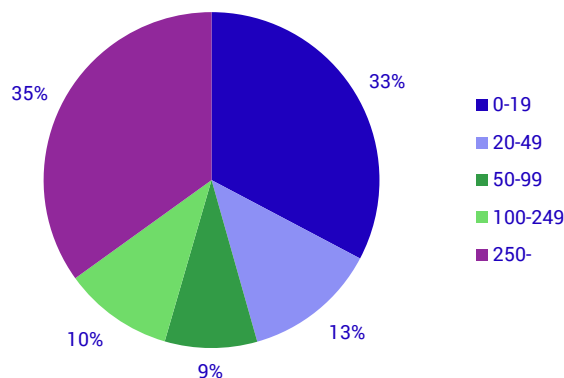
Färre företag efter profilering

Storleksklass (antal anställda)	Antal företag före profilering	Antal företag efter profilering
0-19	1 123 805	1 035 325
20-49	12 627	10 517
50-99	3 797	3 289
100-249	2 049	1 904
250-	1 098	1 205
Totalt	1 143 376	1 052 240

Källa: Företagens ekonomi 2018 (SCB)

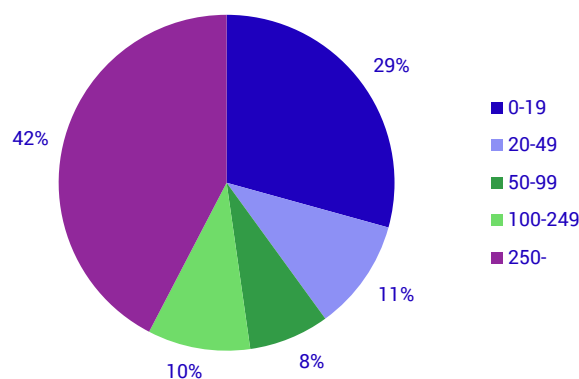
I cirkeldiagrammen till höger visas andel av antal anställda före och efter profilering. För företagsenheter med 250 eller fler anställda ökade andelen av totala antalet anställda från 35 till 42 procent. För övriga storleksklasser minskade andelen av totala antalet anställda.

Anställda innan profilering

Källa: Företagens ekonomi 2018 (SCB)

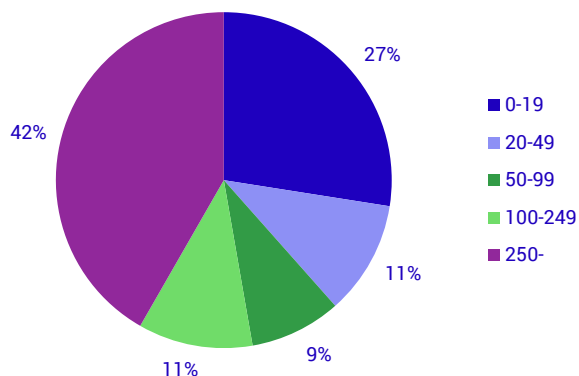
Anställda efter profilering

Källa: Företagens ekonomi 2018 (SCB)

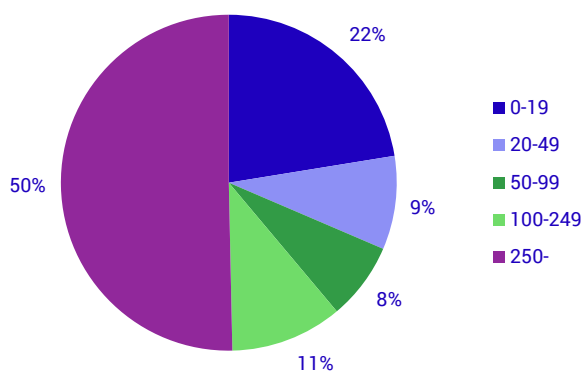
I cirkeldiagrammen på nästa sida visas andel av total nettoomsättning före och efter profilering. För företagsenheter med 250 eller fler anställda ökade andelen av total nettoomsättning från 42 till 50 procent. För övriga storleksklasser minskade andelen av total nettoomsättning. Även här var minskningen störst för gruppen med färre än 20 anställda.

Nettoomsättning innan profilering

Källa: Företagens ekonomi 2018 (SCB)

Nettoomsättning efter profilering

Källa: Företagens ekonomi 2018 (SCB)

Kontaktperson: Rickard Bengtsberg 010-479 48 51

Fakta om statistiken och källorna

Statistiken i denna artikel bygger på uppgifter från Företagens ekonomi (FEK) och de leveranser som sker till Eurostat.

Begrepp i texten

Institutionell statistik

Syftar till att beskriva aktörerna i ekonomin.

Funktionell statistik

Syftar till att beskriva aktiviteterna i ekonomin.

Juridisk enhet

Administrativ enhet och motsvaras av ett organisations- eller personnummer.

Företagsenhet

Statistisk enhet som beskriver aktören och är den enhet som i huvudsak används för institutionell statistik.

Verksamhetsenhet

Statistisk enhet som beskriver verksamheten och är den enhet som i huvudsak används för funktionell statistik.

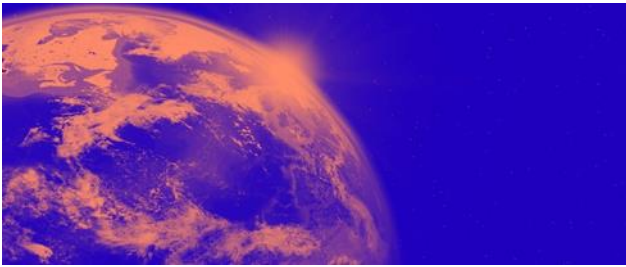
Profilering

Aktiviteter för att kartlägga och beskriva företagens strukturer avseende deras organisation och kontroll, klargöra vilken verksamhet som bedrivs samt vilka interna och externa flöden som finns i en koncern.

Mer information

Flera fördjupningsartiklar kring ämnet "nya statistiska enheter" kommer att publiceras i Sveriges ekonomi senare under året.

Ytterligare information om det ekonomisk-statistiska systemet, statistiska enheter och SCB:s förändringsarbete finns på [SCB:s webbsida](#)

Internationell utblick

Produktionen tillbaka på förkrisnivå

Industriproduktionen i EU föll rejält under våren i fjol och på bara två månader var produktionen nere på 1990-talets nivå. Återhämtningen har dock varit snabb, trots en ökad smittspridning under hösten, och i januari i år var produktionen tillbaka på förkrisnivån.

Till skillnad mot flertalet tjänstebranscher så har industriproduktionen i EU-området klarat sig förhållandevis bra under coronapandemin. När den första virusvågen svepte över Europa förra våren vidtog flera länder kraftiga åtgärder för att minska smittspridningen. Det dämpade efterfrågan vilket även påverkade industriproduktionen som föll rejält under mars och april 2020. I april var produktionen i EU nästan 27 procent lägre än förkrisnivån i februari. Ett betydligt snabbare fall än under finanskrisen då produktionen minskade med drygt 20 procent mellan april 2008 och april 2009. Återhämtningen under coronapandemin har dock varit betydligt starkare och på tre månader, från maj till juli, togs stora delar av nedgången igen. I januari i år var produktionen i princip tillbaka på nivån innan krisen.

Krisen slog mot stora delar av industrin

Pandemin slog inledningsvis hårt mot industrins samtliga huvudgrupper med tvåsiffriga nedgångar i mars och april. Särskilt hårt drabbades dock industrin för varaktiga konsumtionsvaror där bland

annat tillverkningen av bilar rasade när fabriker stängde. I januari i år var dock produktionen inom samtliga huvudgrupper, med undantag för icke varaktiga konsumtionsvaror, tillbaka på förkrisnivåerna.

Produktionen av icke varaktiga varor lägre än innan krisen
Industriproduktion i EU 27, index 2015=100, säsongrensade månadsvärden

Källa: Eurostat

Anmärkning: Total industriproduktion avser gruvor- och mineralutvinningsindustri, tillverkning och el-, gas- och värmeverk.

Snabbare återhämtning för svensk industri

Även i Sverige minskade industriproduktionen kraftigt i början av pandemin, men inte lika mycket som för EU 27. Efter en mindre nedgång i mars föll produktionen med nästan 16 procent i april, men efter en stark återhämtning under sommaren var nedgången återhämtad redan i augusti. Sedan dess har industrin endast uppvisat mindre förändringar och produktionen har närmast utvecklats sidledes.

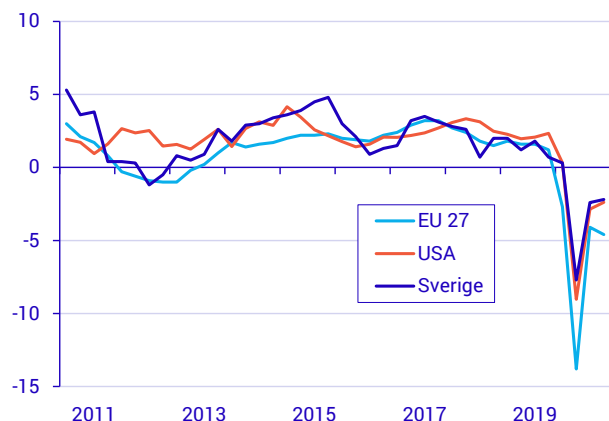
Förloppet för den svenska industrin under våren i fjol går igen i flera länder. Men trots att produktionstappet för den svenska industrin var rejäl föll industriproduktionen betydligt mer i de största europeiska ekonomierna. Återhämtningen i Tyskland och Frankrike har samtidigt varit trögare och produktionen var i januari i år fortfarande lägre än innan krisen. En ökad smittspridning under hösten och nya införda restriktioner har sannolikt påverkat återhämtningen. Industrin i övriga nordiska länder har klarat sig relativt väl under krisen, särskilt den finska industrin där svängningarna i produktionen har varit små.

Kontaktperson: Jenny Lunneborg 010-479 44 42

Indikatorer för Sverige, EU och USA

BNP fortfarande lägre än före pandemin

BNP-tillväxt i procent jämfört med motsv. kvartal föregående år

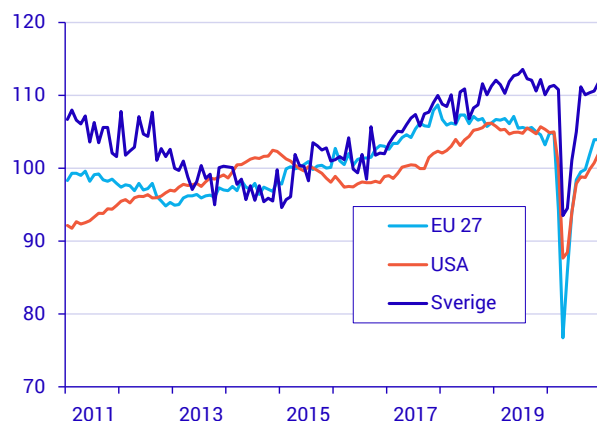

Källa: Eurostat och OECD

- Den ökande smittspridningen under hösten dämpade den ekonomiska återhämtningen under fjärde kvartalet 2020.
- Tillväxten i årstakt var negativ och BNP var fortsatt lägre än innan coronakrisen.

Sveriges industriproduktion minskade under inledningen av året

Industriproduktionsindex 2015=100, säsongrensat

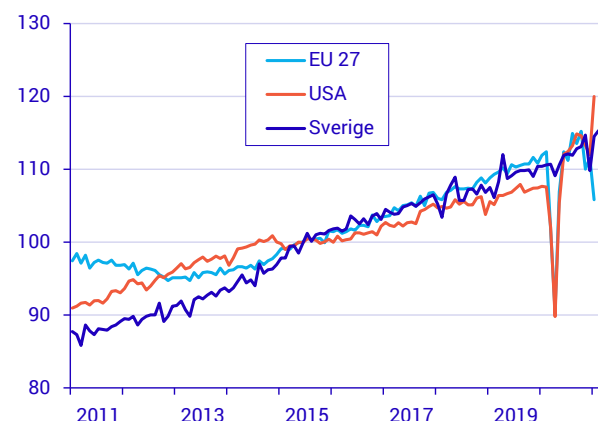

Källa: OECD

- I Sverige föll industriproduktionen något i januari medan produktionen ökade i USA och EU.
- I Sverige och EU är produktionen tillbaka på nivåerna innan krisen medan amerikansk industri har en liten bit kvar till förkrisnivån.

Kraftig försäljningsökning för amerikansk detaljhandel

Detaljhandelsindex 2015=100, säsongrensat

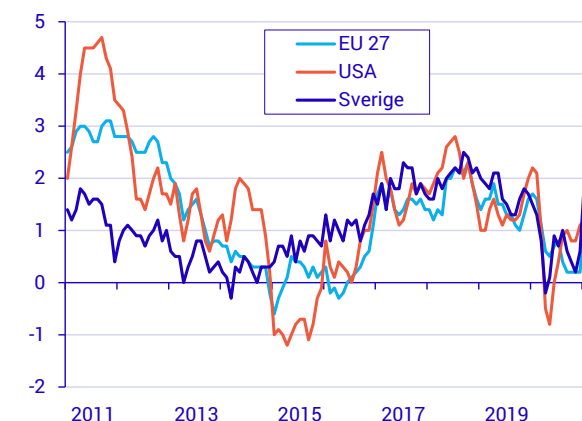

Källa: OECD

- USA:s detaljhandel steg markant i januari efter fjärde kvartalets svaga försäljningstillväxt.
- I spåren av den ökande smittspridningen sjönk EU:s detaljhandel kraftigt i januari när butiker tvingades stänga i vissa länder.
- Svensk detaljhandel föll kraftigt i december men återhämtade sig i januari och februari.

Stigande inflation de senaste månaderna

Procentuell årsförändring i Harmoniserat konsumentprisindex

Källa: OECD

- Inflationen (enligt HIKP) sjönk snabbt i början av förra året i Sverige, EU och USA. Bland annat ändrade konsumtionsmönster och låga energipriser dämpade inflationstakten.
- De senaste månaderna har inflationen stigit.

SCB beskriver Sverige

Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.

Bildkällor: Framsida (montage) - Creative Market, Zan Ilic och SCB

Sidan 7 - Rocco Dipoppa Unsplash

Sidan 11 - Rubylia Pixabay

Sidan 16 - Pixabay, PIRO4D

ISSN: 1653-3828 (Online)

URN:NBN:SE:SCB-2021-A28TI2105_pdf

Ansvarig utgivare: Elisabeth Hopkins

Redaktion: Johannes Holmberg (redaktör)

Monica Andersson

Jenny Lunneborg

Maria Schoultz

Kontakta oss via e-post: ekstat@scb.se

Copyright: SCB. Citera gärna, men uppge källa

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se